כל כנויי פרק ראשון נדרים

ואמר זה כזה. וכהא קא מיפלגי מר סבר בעיקרו מתפיס ומר סבר בהיתר קא מתפיס לאחר זריקת דמיס: **אמר קרא כי ידור נדר כי ידור בדבר הנדור.** הוי נדר ואסור לאפוקי בכור דדבר האסור (ד) דממילא מיתסר: **אמר קרא לה' לרבות דבר האסור.** דכל דבר שהוא אסור (ה) ולגבוה הוא מתפיסו נמי כנדר אע"פ שהוא אסור בגלא נדר כגון בכור: **מרבה אני הטעם ואשם.** שהם מתפיסים מפני שהוא מתפיסן כנדר אע"ג דעל מנת כאין ולא משום נדר אפ"ה איכו מתפיסו שאומר הרי זו לתמאתי ולאשמי אבל בכור איכו מתפיס כלל שממעי אמו (ו) קדש עצמו: **כי לא מקדיש ליה.** אם לא הקדישו מי לא מיקדיש בגלא הכי משום הכי לא חשיב (ז) כלל כי מתפיס ליה בנדר אבל חטאת ואשם לא מיקדשי לעולם אי לא מקדיש להו: **כולן שאוכל לך אסור.** דכי אמר כאימרא שאוכל לך דמי כמאן דאמר יאסר עלי מה שאוכל לך אבל אמר כאימרא לא אוכל לך מותר דמשמע אבל אם אוכל לך לא יהא כאימרא ומותר: **מאן שמעינן ליה דלא שאני ליה בין אימרא לאימרא כאימרא.** דכולן שאוכל לך אסור: **ר"מ היא.** דפליג עליה דר"י דאי ר"י לית ליה אימרא דאמר (ח) האומר ירושלים לא אמר כלום: **וכולן לא אוכל לך מותרין.** אפילו אמר לאימרא לא אוכל לך: **לא קשיא הא דאמר לאימרא.** ממני דתנן לקמן (מ) וכו' דאמר לאימרא לא אוכל לך דהיינו לקרבן דמשמע לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך וברייתא דקתני מותר תריץ לה הכי דאמר לא לאימרא לא אוכל לך הא אם אוכל לך יהא כאימרא דהיינו מבלל לאו הן ולהכי מותר דלר"מ לית ליה מבלל לאו [הן]: **מתני' האומר עולה.** יהא שאוכל לך או מנחה כו' אסור: **רבי יהודה מתיר.** דלא אמר בעולה בחטאת: **גמ' אמאי תנא רבי מאיר דלא שאני ליה בין אימרא לאימרא.** דאסר היכא דאמר ירושלים ממאן דאמר ירושלים ולהכי אסור היכא דאמר קרבן דהיכא דאמר בקרבן: **אי רבי מאיר היא.** דקתני הקרבן שאוכל לך אסור: **והתניא מודים חכמים לרבי יהודה.** דהיינו רבי מאיר דפליג עליה: **שלא נדר זה אלא בחיי קרבן.** דכי אמר הא קרבן שאוכל לך משמע כמאן דאמר חיי קרבן שאוכל לך ולא כלום קאמר: לא

[א]דמחית בשר בכור [ב] ומחית בשר דהאיך גביה ואמר זה כזה ותנאי היא לא דכולי עלמא לפני זריקת דמים ומ"ט דמאן דשרי אמר קרא [ג]כי ידור [ד]עד שידור בדבר הנדור לאפוקי בכור דדבר האסור הוא ומאן דאסר אמר קרא [ה]לה' לרבות [ו]דבר האסור ומאן דשרי לה' מאי עביד ליה מיבעי ליה למתפיס בחטאת ואשם ומה ראית לרבות חטאת ואשם ולהוציא את הבכור [ז]מרבה אני חטאת ואשם שהוא מתפיס בנדר ומוציא אני את הבכור שהוא קדוש ממעי אמו ומאן דאסר בכור נמי מתפיסו בנדר הוא דתניא [ח]משום רבי אמרו [ט]מנין לנולד בכור בתוך ביתו שמצוה להקדישו שנאמר [י]הזכר תקדיש ומאן דשרי כי לא מקדיש ליה [יא]מי לא מיקדיש: כאימרא כדירים: תנא [יב]האומר לאימרא כאימרא דירים לדירים כדירים עצים לעצים כעצים אישים לאישים כאישים מזבח למזבח כמזבח היכל להיכל כהיכל ירושלים לירושלים כירושלים כולן שאוכל לך אסור לא אוכל לך מותר מאן שמעינן ליה דלא שני ליה אימרא לאימרא כאימרא רבי מאיר היא אימא סיפא וכולן לא אוכל לך מותר והתנן [יג]לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר ואמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך לא קשיא [יד]הא דאמר לא [טו] לאימרא הא דאמר לאימרא: **מתני'** [יז]האומר קרבן עולה מנחה חטאת תודה שלמים שאני אוכל לך אסור [יח]רבי יהודה מתיר הקרבן כקרבן קרבן שאוכל לך אסור [יט]לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר: **גמ'** קתני [כ] קרבן הקרבן כקרבן שאוכל לך אסור סתמא תנא כרבי מאיר דלא שני ליה בין אימרא לאימרא [אי ר"מ הא] דקתני הקרבן שאוכל לך אסור והתניא [כא]מודים חכמים לרבי יהודה באומר הא קרבן והא עולה והא מנחה והא חטאת שאוכל לך שמותר שלא נדר זה אלא בחיי קרבן לא

עליו להכיאן מקרו דבר הנדור טפי מבכור לפי שמחמת נדרו הוא בורר בהמה זו שהוא מביא מה שאין כן בבכור שהוא קדוש ממעי אמו ואין יכול להחליפו באחר והיינו דקאמר נמשוך שהוא מתפיסן בנדר כלומר שנמיך להתפיסן: ולענין הלכה כ' הרמב"ן ז"ל בהלכותיו דנהי דבעיין הכא לא מיפשיטא מי בעקרו קמתפיס או בהיתרא קמתפיס נקטינן דבהיתרא קא מתפיס מדמסקינן בפרק מי שאמר [כב] הריני מזיר ושמע חבירו ואמר ואני דבהיפיא מתפיס ולא בקמא בין לקולא בין לחומרא דהא משום דאמרינן דבהיפיא מתפיס קמני הכא הוא דקמתפיס דהיינו בהיתרא והיינו דהתם גבי מתניתין [כג] לאחזו איסר האמור בתורה דמייתי לה בהאי לישנא דהיינו שנדר מאותו היום ואילך דמשמע [כד] הא לאו הכי בהתירא מתפיס: **דלא שני ליה לאימרא ולא שני ליה לאימרא רבי מאיר.** כלומר דלדידיה אפי' בלא כ"ף הדמיון מתסר: **לא קשיא הא דאמר לאימרא הא דאמר לא לאימרא.** כך היא הגירסא בקלא נסתאות. ואיכא דגרסי הא דאמר לאימרא כלומר בשבא תחת הלמ"ד הא דאמר לאימרא כלומר בפתח תחת הלמ"ד דסכיכא להו למאן דגרסי הכי דבלמ"ד פתוחה הרי היא כלא וכפי פירוש הגירסא השנית שכתבתי למעלה בברייתא דחולין המולין כחולין [כה] וברייתא הכי תני פעמים דבאומר שאוכל לך אע"ג דמשמע היתר אסור והיינו בלמ"ד שבאית והיא דלקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר היינו בלמ"ד שבאית ופעמים דאמר לא אוכל לך אף על גב דמשמע איסורא שרי דהיינו בלמ"ד פתוחה מ"נ באומר לא בהדיא כפי חילוק הגרסאות: **מתני' האומר קרבן עולה וכו' שאני אוכל לך אסור.** ואע"ג דלא אמר כהו כ"ף הדמיון. ורבי יהודה מתיר דסד"א דכיון דהני שמן מורה על איסורן להוי כפגול נותר דמורה כהו רבי יהודה דלא בעיא כ"ף קמ"ל וכמו שפרשתי למעלה (דף יא. ד"ה טהור): **הקרבן כקרבן קרבן שאוכל לך אסור.** דבכל לישני משמע דמה שיאכל יהא קרבן.

ודוקא כי אמר שאוכל אבל אמר קרבן לא אוכל לך ולא כלום קאמר: שני (לקמן טו:) קרבן לא אוכל לך מותר ומוקמינן לה כר"מ וטעמא דמילתא דכי אמר קרבן בלא למ"ד משמע דנסבע בחיי קרבן בלא יאכל: **לקרבן לא אוכל לך ר"מ אוסר.** מפרש בגמרא [ע"כ] דה"ק לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך. וה"ה דאי אמר לקרבן שאוכל לך אסור דמשמע שפיר לקרבן יהא מה שאוכל משלך. והאי דלא עריב האי בהדי הני דרישא דליתני הקרבן כקרבן קרבן לקרבן שאוכל לך אסור משום דהנהו תנאת דהיינו הקרבן כקרבן קרבן דוקא כי אמר שאוכל אסור אבל אמר לא אוכל שרי וכדכתיבנא אבל כי אמר לקרבן אפילו אמר לא אוכל אסור: **גמ' אמאי תנא רבי מאיר.** ה"ה דאי תנא לה תנא מתניתא קשיא נמי ברייתא אמתני' אלא קושטא ועיקרא דמילתא קא מפרש: **מודים חכמים לר"י.** אע"ג דלא בעו כ"ף הדמיון בהא מודו דשרי: לא

כלא אוכל כין לאימרא בפתח לא אימרא דהשתא נמי דמפליג בין אוכל לא אוכל הוי לאימרא גבי אוכל בפתח ובגי לא אוכל לא אימרא דר"ל דאה"נ אלא מין דאמרא כאימרא לא ניתני ליה לאיסורא רק באוכל לך תני נמי כאוכל לך גבי לאימרא ואע"ג דגבי לאימרא הוי מתסר נמי גם בלא אוכל לך כך צריך לדמוק לפר"ת ור"י גרס לא דאמר לאימרא כתנוף התם מפרש ליה לאימרא יהא לפיכך לא אוכל לך דומיא דלקרבן לא אוכל לך דהתם נמי לקרבן כתנוף הא בריישא דלעיל דשרי מיירי בלאימרא בפתח בין בריש גבי בלא אוכל כין גבי לא אוכל לך: האומר קרבן עולה ומנחה וכו'. אמאמר אע"ג דליכא כ"ף: רבי יהודה מתיר. משום דלא אמר בכ"ף ה"ה בלשון קונם בלא כ"ף דמותר עפי דלא עדיף מלשון קרבן עצמו וקונם בכל הש"ס בלא כ"ף דלא כרבי יהודה ור"י פי' דאמר קונם יש לפרש לשון פעולה כמו מקונם ובלשון פעולה מודה רבי יהודה בקרבן הקרבן: הקרבן בקרבן קרבן אוכל לך אסור. תימה בשלמא הקרבן אשמעינן דלא הא קרבן קאמר כיון שאמר הקרבן מיהא אחת אבל אינך מרתי למה לי ואי משום קרבן בלא כ"ף כבר אשמעינן (מ) (וברלה דף ל) דוקא שאוכל לך הוא דאסור אבל לא אוכל לך מותר (י) דלא מפרש קרבן יהא לפיכך לא אוכל לך כך נראה למהר"ף ז"ל:

מסורת הש"ס

(א) [לקמן יד.], (ב) [מיר ד: ע"ש], (ג) [ערכין כט. [מיר ד: ע"ש], (ד) [תוספתא פ"ח], (ה) [לעיל יח: ושם נמנון], (ו) [לעיל יח: ושם נמנון], (ז) [תוספתא פ"ח], (ח) [לעיל י:], (ט) [מיר כח.], (י) [פר' רש"ש], (כ) [לעיל יח:], (ל) עי' מ"ל פ"ח מהל' נדרים הל' יח ד"ה ודע שלאחרי זה"ל וע"ש ט"ס ים כאן ונראה דה"ג ולאימרא לא אוכל לך לר"מ שרי דהיר אמו למאוין שאוכל לך ומכו תולין שלא אוכל לך דשרי ר"מ לעיל ומעמא וכו' ע"ש.

הגהות הב"ח

(מ) גמ' בפר בכור קמיה ומחית בשר: (כ) שם אמאי הא דאמר לא אימרא הוא: (ג) שם קתני הקרבן בקרבן קרבן שאוכל לך בפר כאימרא אי ר"מ דרישא דקתני הקרבן שאוכל: (ד) רש"י ד"ה אמר קרא כי וכו' אסור הוא דממילא: (ה) ר"ה אמר קרא לה' וכו' שהוא אסור לגבוה הוא: (ו) ר"ה מרבה וכו' שממעי אמו הוא קדש מעצמו: (ז) ר"ה כי לא וכו' לא חשיב ליה כלל: (ח) ר"ה לא קשיא וכו' דתנן לקמן לקרבן לא אוכל לך וכו' דאמר לאימרא: (ט) תוס' ד"ה הקרבן. וי"ל דאתא לאשמעינן דוקא: (י) שם נא"ד ולא אמרינן קרבן יהא:

פירוש הרא"ש

דמחית בשר בכור גביה. אחר זריקת דמים: לאפוקי בכור דדבר האסור הוא. דקדושתו מרחם לפס: לרבות דבר האסור. פירוש כי אמי אסור לפס ואינו נדור אבל בנבלות וטרפות מודה דלא הוי נדר: חטאת ואשם שהם מתפיסין בנדר. דאע"פ שהוא מתויב להביאם צריך מיהא להקדישן: מאן שמעת ליה דלא שני ליה אימרא בר' ר' מאיר. דמסתמא בר פלגותיה דר' יהודה דמתניתין הוא ר' מאיר: הא דאמר לאימרא. בשב"ש הא דאמר לאימרא בפתח ולאימרא בשב"ש לו לאימרא שאוכל לך לר' מאיר שרי דהוי כמו תולין שאוכל לך [ולאימרא בפתח אסור דהוי] כמו לא תולין שאוכל לך דאמר ר' מאיר לעיל (דף יא:): מתני' האומר קרבן עולה ומנחה חטאת תודה שלמים. כל הני בקרבנות מוכה חיובי תודה בלא בהדייהו דמיות לאוכה דר' לריקון להביאם כגון כרחו לא הוי כדבר האסור: ר' יהודה מתיר. משום דאמר בלא כ"ף והאי כדפלגיעהו בתרתי בני ריש קמ"ל דבוהא דרבנן דאסר: ביהודים פליגי רבנן עליה דר' יהודה ופיפא קמ"ל דאפי' בקרבן שרי ר' יהודה: קרבן הקרבן בקרבן שאוכל לך אסור. כל הני שמעינן להו בכר הקרבן מיטעריך ליה דסד"א כחי קרבן קאמר והא דתנן לקמן בפ' שני הקרבן שאוכל לך מותר התם [הא] קרבן קאמר דמשמע חי קרבן: לקרבן לא אוכל לך ר' מאיר אוסר. בגמרא מפרש טעמא: קונם אי מדבר קבר כו'. בגמרא מפרש דלא הוי דבר קבר כו'. בגמרא מפרש דלא הוי דבר קבר אי אמרת בין אימרא לאימרא. פוגיא דהכ"ם תנא דסבריה דדיקא לעיל מאן שמעת דלא שני ליה בין אימרא לאאימרא נקטיה נמי הכא אע"ג דלא צריך ליה דכן אמרת כר' מאיר וכן אמרת כר' יהודה קשיא דמודים חכמים לר' יהודה באומר הא קרבן. אע"ג דתכמים מתמירין כאומר קרבן הכא מודו לרבי יהודה דאומר הא קרבן. הא דלא פריך מתמני' דבפ"ב (דף טו:) הא קרבן שאוכל לך מותר והך מתני' ע"כ ר' מאיר היא כדפריכית לקמן משום דכתיבתא מפרש' דלא נדר אלא בחיי קרבן פי' בחיי הבהמה:

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' טו סמג לאוין רמב ועי"ש בכ"מ: סג ב מיי' שם הל"י: סד ג ד מיי' פ"ח מהל' נדרים הל"ד סמג בכורות הל"ד סמג עשין ריח טוש"ע יו"ד סי' שו סעי' ח: סה ה ו מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' כב: סו ז מיי' שם הל"י סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רד סעי' ח:

תורה אור השלם

1. אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ אוֹ הִשָּׁבֵעַ שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: במדבר ל ג
2. כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בְּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֵז בִּבְכֹר צֹאנֶךָ: דברים טו יט

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה ולענין הלכה וכו' **הא** לא"ה בהיתרא קמתפיס. עיין לקמן דף עה ע"ל בר"ן ד"ה דלתפיס: **בבתרי'** ר' יהודה מתיר. עיין מיר דף ע ע"ל תד"ה הריני מיר:

מוסף רש"י

שמצוה להקדישו. לפס בכור ואף על פי שהוא קדוש מגליו (ערכין כט.).

תוספות

אבר קרא לה' לרבות דבר האסור. פי' דבר האסור כי אלי דבכור לפי שנחשב קנס דבר הנדור כדמפרש ואחל: **מרבה אני חטאת ואשם שהוא** מתפיס בנדר. אע"ג שהוא מיב לתן בלא נדר מ"מ אין קדושה אל עניכן ממילא: **תנא אימרא לאימרא** וכו' **הא דאמר לאימרא.** נפתח דלאימרא בפתח מפרשינן ליה לאימרא יהא לפיכך לא אוכל לך כמו לקרבן בפתח והא דמנית בהך ברייתא לאימרא לא אוכל לך מותר מיירי שאמר לא אימרא כפר"ש וא"ת אי לאימרא דהך ברייתא מיירי דאמר לא אימרא אם כן שאוכל לך אמאי משמע דיוקא ר"ל דוקא לאימרא דרישא (דלא) דאוכל לך מיירי בלאאימרא בפתח ולאימרא דלא אוכל מיירי שאמר לא אימרא וא"ת אם כן אדמתניא דלא אימרא בין אוכל לא אוכל ליפלוג כולה דוקא לכאיסם כגל כרחו לא הוי כדבר האסור: ר' יהודה מתיר. משום דאמר בלא כ"ף והאי כדפלגיעהו בתרתי בני ריש קמ"ל דבוהא דרבנן דאסר: ביהודים פליגי רבנן עליה דר' יהודה ופיפא קמ"ל דאפי' בקרבן שרי ר' יהודה: קרבן הקרבן בקרבן שאוכל לך אסור. כל הני שמעינן להו בכר הקרבן מיטעריך ליה דסד"א כחי קרבן קאמר והא דתנן לקמן בפ' שני הקרבן שאוכל לך מותר התם [הא] קרבן קאמר דמשמע חי קרבן: לקרבן לא אוכל לך ר' מאיר אוסר. בגמרא מפרש טעמא: קונם אי מדבר קבר כו'. בגמרא מפרש דלא הוי דבר קבר כו'. בגמרא מפרש דלא הוי דבר קבר אי אמרת בין אימרא לאאימרא. פוגיא דהכ"ם תנא דסבריה דדיקא לעיל מאן שמעת דלא שני ליה בין אימרא לאאימרא נקטיה נמי הכא אע"ג דלא צריך ליה דכן אמרת כר' מאיר וכן אמרת כר' יהודה קשיא דמודים חכמים לר' יהודה באומר הא קרבן. אע"ג דתכמים מתמירין כאומר קרבן הכא מודו לרבי יהודה דאומר הא קרבן. הא דלא פריך מתמני' דבפ"ב (דף טו:) הא קרבן שאוכל לך מותר והך מתני' ע"כ ר' מאיר היא כדפריכית לקמן משום דכתיבתא מפרש' דלא נדר אלא בחיי קרבן פי' בחיי הבהמה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com